

پژوهشکده شورای نگهبان

اظهار نظر مجمع شورتی حقوقی

در خصوص:

- لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل ریشه کنی تجارت غیر قانونی محصولات دخانی
- لایحه تصویب تشریفات (پروتکل) حفاظت از دریای خزر در برابر آلودگی ناشی از منابع و فعالیت های مستقر در خشکی الحاقی به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر
- لایحه تصویب کنوانسیون میناماتا در مورد دیوه
- لایحه معاهده بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت ژاپن در زمینه انتقال محکومان به حبس
- لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل مورخ ۱۹۹۶ (۱۳۷۵) کنوانسیون پیشگیری از آلودگی دریایی ناشی از تخلیه پسماند و سایر مواد مورخ ۱۹۷۲ (۱۳۵۱) به گونه اصلاح شده در سال های ۲۰۰۶ (۱۳۸۵) و ۲۰۰۹ (۱۳۸۸)
- لایحه تصویب اصلاحیه کنوانسیون بازل درباره کنترل انتقالات برون مرزی مواد زاید زیان بخش و دفع آنها
- لایحه منشور سازمان همکاری اقتصادی هشت کشور در حال توسعه
- لایحه موافقتنامه همکاری در خصوص آب و هواشناسی دریای خزر
- طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش

کد گزارش: ۹۴۰۵۰۲۸

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۶/۳

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

موضوع: اظهارنظر مجمع مشورتی حقوقی در خصوص

- لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل ریشه‌کنی تجارت غیرقانونی محصولات دخانی..... ۲
- لایحه تصویب تشریفات (پروتکل) حفاظت از دریای خزر در برابر آلودگی ناشی از منابع و فعالیت‌های مستقر در خشکی الحاقی به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط‌زیست دریایی دریای خزر..... ۵
- لایحه تصویب کنوانسیون میناماتا در مورد جیوه..... ۱۰
- لایحه معاهده بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت ژاپن در زمینه انتقال محکومان به حبس..... ۱۳
- لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل مورخ ۱۹۹۶ (۱۳۷۵) کنوانسیون پیشگیری از آلودگی دریایی ناشی از تخلیه پسماند و سایر مواد مورخ ۱۹۷۲ (۱۳۵۱) به‌گونه اصلاح‌شده در سال‌های ۲۰۰۶ (۱۳۸۵) و ۲۰۰۹ (۱۳۸۸)..... ۱۶
- لایحه تصویب اصلاحیه کنوانسیون بازل درباره کنترل انتقالات برون‌مرزی مواد زائد زیان‌بخش و دفع آن‌ها..... ۱۹
- لایحه منشور سازمان همکاری اقتصادی هشت کشور در حال توسعه... ۲۰
- لایحه موافقتنامه همکاری در خصوص آب‌وهواشناسی دریای خزر..... ۲۱
- طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمین حق‌التدریسی و آموزش‌سیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش‌وپرورش..... ۲۲

تهیه‌کننده: پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۴۰۵۰۲۸

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۴/۰۶/۰۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل ریشه‌کنی تجارت غیرقانونی محصولات دخانی

مقدمه

«لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل ریشه‌کنی تجارت غیرقانونی محصولات دخانی» که در تاریخ ۱۳۹۳/۸/۷ اعلام وصول و در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسیده بود، در راستای اجرای اصل ۹۴ قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال گردیده است که در ادامه به بررسی آن خواهیم پرداخت.

بررسی و تبیین

«پروتکل ریشه‌کنی تجارت غیرقانونی محصولات دخانی» در پنجمین کنفرانس اعضای کنوانسیون کنترل دخانیات سازمان جهانی بهداشت تصویب شد و در حال حاضر در مرحله امضای کشورهای عضو قرار دارد. براساس ماده (۱۵) «چارچوب سازمان بهداشت جهانی در مورد کنترل دخانیات» که کشور ما در سال ۱۳۸۴ آن را امضا و تصویب کرده است، همه اعضا موظف شده‌اند تمهیدات قانونی برای شناسایی و ممانعت از فروش مواد دخانی قاچاق را به اجرا درآورند و همچنین در قوانین ملی خود به این موضوع توجه کنند. همچنین براساس بند «۳» ماده (۵) این کنوانسیون، اعضا علاوه بر اعمال سیاست‌های بهداشت عمومی کنترل دخانیات، باید به نوعی، از این سیاست‌ها در مقابل منافع قانونی و مشروع صنعت دخانیات حمایت کنند. همچنین در بند

«۲» ماده (۶)، دولت‌ها به اعمال سیاست‌های مالیاتی و قیمت‌گذاری برای کنترل مصرف دخانیات و همچنین اعمال ممنوعیت و محدودیت برای واردات فراورده‌های دخانی توسط مسافریین معاف از مالیات، تشویق می‌شوند.

مقدمه - نکته

در مقدمه تشریفات، به تاریخ مدنظر به صورت میلادی اشاره شده و معادل آن به صورت هجری شمسی داخل کمانک بیان شده است. با توجه به اینکه به موجب اصل ۱۷ قانون اساسی تاریخ هجری شمسی و هجری قمری به عنوان تاریخ رسمی کشور شناخته شده‌اند؛ لذا تاریخ هجری شمسی می‌بایست در متن مصوبه و بیرون کمانک ذکر شود و در صورت نیاز، به معادل میلادی آن در درون کمانک اشاره شود.

ماده (۷) - تذکر

در جزء «ب» بند «۳» این ماده، واژه «شناسایی» اشتباهاً «شناساسی» نوشته شده است و لازم است اصلاح شود.

مواد (۸) و (۹) - مغایرت با اصل ۱۵

واژه «رژیم» مذکور در بند «۱۳» ماده (۸) و جزء «ب» بند «۲» ماده (۹)، غیرفارسی بوده و کاربرد آن در متن رسمی، مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

ماده (۱۰) - مغایرت با اصل ۱۵

واژه «فاکتور» مذکور در بندهای «۲» و «۳» این ماده، غیرفارسی بوده و کاربرد آن در متن رسمی، مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

ماده (۱۱) - مغایرت با اصل ۱۵

واژه «پروتکل» مذکور در بند «۱» این ماده، غیرفارسی بوده و کاربرد آن در

متن رسمی، مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

ماده (۲۹) - تذکر

واژه «به‌گمارد» در بند «۶» این ماده، باید به واژه «بگمارد» اصلاح شود.

ماده (۴۳) - نکته

همان نکته مذکور در خصوص مقدمه پروتکل، مبنی بر ذکر تاریخ هجری شمسی به عنوان تاریخ رسمی داخل کمانک و ذکر تاریخ میلادی در متن اصلی پروتکل، در این ماده نیز وجود دارد.

لایحه تصویب تشریفات (پروتکل) حفاظت از دریای خزر در برابر آلودگی ناشی از منابع و فعالیت‌های مستقر در خشکی الحاقی به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط‌زیست دریایی دریای خزر

مقدمه

لایحه مذکور که در تاریخ ۱۳۹۲/۱۰/۱۷ اعلام‌وصول گردیده بود، نهایتاً در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی تصویب و طبق اصل ۹۴ قانون اساسی، برای اظهارنظر به شورای نگهبان ارسال گردید که در ادامه به بررسی آن خواهیم پرداخت.

تبیین و بررسی

مواد (۲۱)، (۲۳) و (۲۶) - نکته

مطابق تبصره ماده واحده لایحه حاضر، «رعایت اصل یک‌صدوسی‌ونهم (۱۳۹) قانون اساسی در اجرای ماده (۲۱) و اصل هفتادوهفتم (۷۷) قانون اساسی در اجرای ماده (۲۳) تشریفات (پروتکل) الزامی است.»

در این خصوص ماده (۲۱) این پروتکل تحت عنوان «حل‌وفصل اختلافات» مقرر داشته «هرگونه اختلاف بین طرف‌های متعاقد در ارتباط با اجرا یا تفسیر مفاد این تشریفات (پروتکل)، به‌موجب ماده (۳۰) کنوانسیون^(۱) حل‌وفصل خواهد شد.»

ماده (۲۳) نیز تحت عنوان «تصویب اصلاحات و پیوست‌های تشریفات (پروتکل) و اصلاحات پیوست‌ها» بیان داشته «هریک از طرف‌های متعاقد

۱. در ادامه گزارش درخصوص این ماده توضیح داده خواهد شد.

می‌تواند، اصلاح این تشریفات (پروتکل) یا افزودن پیوست‌هایی به آن یا اصلاح پیوست‌های آن را پیشنهاد نماید. این اصلاحات و پیوست‌ها توسط طرف‌های متعاقد تصویب و طبق مواد (۲۴) و (۲۵) کنوانسیون لازم‌الاجرا خواهند شد.»

لذا همان‌گونه که مشاهده می‌شود، تبصره ماده واحده با بیان حق شرط لزوم رعایت اصول ۱۳۹ و ۷۷ قانون اساسی جهت حل و فصل اختلافات و اعمال اصلاحات در این پروتکل، سعی داشته تا مغایرت اطلاق این مواد با اصول مذکور قانون اساسی را برطرف نماید.

حال مسئله‌ای که در این رابطه وجود دارد این است که براساس ماده (۲۶) همین پروتکل تحت عنوان «قید تحدید تعهد»، «هیچ‌گونه قید تحدید تعهدی را نمی‌توان برای این تشریفات (پروتکل) در نظر گرفت.»

لذا با وجود این حکم در پروتکل حاضر، به نظر می‌رسد حق هرگونه شرط و تشریفات اضافی از جمهوری اسلامی ایران گرفته شده باشد و حق شرط مذکور در تبصره ماده واحده نیز وافی به مقصود نبوده و لغو می‌باشد.

در این رابطه سوابق «کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط‌زیست دریایی دریای خزر» که پروتکل حاضر به آن الحاق شده است، درخور توجه به نظر می‌رسد.

کنوانسیون مذکور که در تاریخ ۱۳۸۴/۱/۲۱ به تصویب مجلس رسیده بود پس از ارسال به شورای نگهبان با ایراد مغایرت با اصل ۱۳۹ قانون اساسی مواجه گردید. با این توضیح که ماده (۳۰) این موافقت‌نامه ابراز داشته بود «در صورت بروز اختلاف بین طرف‌های متعاقد در ارتباط با اجرا یا تفسیر مفاد این کنوانسیون، طرف‌های متعاقد از طریق مشاوره، مذاکره یا سایر روش‌های

مسالمت‌آمیز به انتخاب خود برای رفع اختلاف اقدام خواهند کرد.»

شورای نگهبان پس از بررسی، با استظهار به اینکه «سایر روش‌های مسالمت‌آمیز» شامل ارجاع به داوری نیز می‌شود، اطلاق این ماده را از این جهت که رعایت اصل ۱۳۹ قانون اساسی در ارجاع به داوری شرط نشده است، مغایر اصل مزبور شناخت.

مجلس شورای اسلامی نیز در مقام اصلاح، در تاریخ ۱۳۸۴/۳/۱۰ یک تبصره بدین شرح به ماده واحده اضافه کرد: «تبصره- رعایت اصل یک‌صدوسی‌ونهم (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اجرای این کنوانسیون الزامی می‌باشد.»

در این مرحله شورای نگهبان اصلاح انجام‌گرفته را رافع ایراد دانست. این درحالی است که براساس ماده (۳۲) همین کنوانسیون مقرر شده بود «هیچ حق شرطی برای این کنوانسیون در نظر گرفته نخواهد شد.» پس از تصویب این کنوانسیون، مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۳۹۱/۵/۱۵ پروتکلی الحاقی به این کنوانسیون، تحت عنوان «تشریفات (پروتکل) آمادگی، واکنش و همکاری منطقه‌ای در مبارزه با سوانح آلودگی نفتی الحاقی به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط‌زیست دریایی دریای خزر» تصویب و نزد شورای نگهبان ارسال نمود.

در این پروتکل نیز (نظیر پروتکل حاضر) ضمن اینکه در تبصره ماده واحده آن^(۱) به لزوم رعایت اصول ۱۳۹ و ۷۷ قانون اساسی در اجرای ماده (۱۶) مربوطه

۱. تبصره- رعایت اصل یک‌صدوسی‌ونهم (۱۳۹) قانون اساسی در اجرای ماده (۱۶) و اصل هفتادوهفتم (۷۷) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اجرای ماده (۱۸) این تشریفات (پروتکل) الزامی است.

حل و فصل اختلافات و ماده (۱۸) مربوط به تصویب اصلاحات اشاره شده بود، در ماده (۲۱) خود مقرر داشته بود «هیچ گونه قید تحدید تعهدی را نمی توان برای این تشریفات (پروتکل) در نظر گرفت.»

لیکن شورای نگهبان در همان مرحله اول، پروتکل الحاقی مزبور را علی رغم حکم این ماده مبنی بر منع حق شرط، فاقد ایراد شرعی و قانون اساسی اعلام می کند.^(۱)

اما در خصوص پروتکل الحاقی موضوع مصوبه حاضر، اینکه آیا با وجود منع هرگونه حق شرط در ماده (۲۶)، تبصره ماده واحده وافی به مقصود بوده یا خیر باید گفت؛ مطابق رویه و حقوق مربوط به معاهدات بین المللی در پیمان هایی که اعمال حق شرط منع شده است، در مواردی که یکی از طرفین نسبت به احکامی،

۱. مطابق مشروح مذاکرات شورای نگهبان مربوط به این پروتکل، در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۵/۲۵ که در نظریات استدلالی شماره ۱۳۹۳۰۰۷۱ پیرامون این مصوبه منتشر شده است، یکی از اعضا ایرادی را مطرح می کند: هرچند در تبصره ماده واحده تأکید شده است که در خصوص داوری و حل و فصل اختلافات (موضوع ماده (۱۶))، اصل ۱۳۹ قانون اساسی باید مراعات گردد، اما در ماده (۲۱) این پروتکل صراحتاً هرگونه تحدید تعهد و حق شرط، نفی شده است. به عبارت دیگر، تبصره ماده واحده که در مجلس تصویب شده است، پیشاپیش از سوی پروتکل الحاقی، بی اعتبار تلقی شده است. بر این اساس، ماده واحده مزبور، مغایر اصل ۱۳۹ قانون اساسی است که داوری را در مواردی که طرف دعوی خارجی باشد، نیازمند تصویب مجلس شورای اسلامی می داند.

پاسخی که در خصوص این ایراد در جلسه شورای نگهبان مطرح می گردد بدین شرح است: از آنجاکه این پروتکل، به کنوانسیون چهارچوب حفاظت از محیط زیست دریایی دریای خزر ملحق می شود و ماده (۳۰) کنوانسیون مزبور، حل و فصل اختلافات را به داوری ارجاع نداده است، بنابراین ماده واحده مزبور، مغایرتی با اصل ۱۳۹ قانون اساسی ندارد.

این در حالی است که همان گونه که در متن گزارش ذکر شد، شورای نگهبان ماده (۳۰) کنوانسیون مزبور را به علت اینکه از عبارت «سایر موارد مسالمت آمیز» استفاده شده بود و اطلاق آن شامل ارجاع به داوری نیز می شد، مورد ایراد قرار داده بود و مجلس شورای اسلامی نیز در مقام اصلاح، رعایت اصل ۱۳۹ قانون اساسی را به عنوان تبصره به ماده واحده کنوانسیون اضافه کرده بود.

حق شرط بگذارد، در صورتی که احکام مزبور جزء اساس و اهداف اصلی انعقاد معاهدهٔ مربوطه نباشد، حکمی که موضوع حق شرط قرار گرفته است بین طرف معاهده‌ای که حق شرط گذاشته با سایر طرفین معاهده به‌طور کلی اجرا نخواهد شد (نه‌اینکه به‌صورت ناقص و با حق شرط اعمال گردد). اما در صورتی که حکم موضوع حق شرط، جزء انگیزه‌های اصلی انعقاد معاهده باشد، درخصوص وجود اعتبار اصل چنین معاهده‌ای به‌طور کلی میان شرط‌گذارنده و سایر طرفین محل اختلاف است و به اعتقاد برخی چنین معاهده‌ای مابین کشور شرط‌گذارنده و سایر طرفین فاقد اعتبار خواهد بود. لذا آنچه قدر متیقن به‌نظر می‌رسد این است که در چنین مواردی حکم موضوع حق شرط در ارتباط با کشور شرط‌گذارنده و سایر طرفین اساساً اجرا نخواهد شد.

لایحه تصویب کنوانسیون میناماتا در مورد جیوه

مقدمه

«لایحه تصویب کنوانسیون میناماتا در مورد جیوه» در تاریخ ۱۳۹۳/۴/۴ اعلام و وصول و در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است. این مصوبه در راستای اجرای اصل ۹۴ قانون اساسی شورای نگهبان ارسال شده است که در این گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

بررسی و تبیین

«لایحه تصویب کنوانسیون میناماتا در مورد جیوه» به منظور عضویت جمهوری اسلامی ایران در کنوانسیون یادشده که هدف آن حفاظت از سلامت انسان و محیط زیست در مقابل انتشار و رهاسازی جیوه و ترکیبات جیوه از منابع انسان ساز آن است، به تصویب رسیده است.

ماده واحده، مقدمه و... - نکته

در جای جای این مصوبه و پیوست های آن، در مقام بیان تاریخ های موضوع این کنوانسیون، به تاریخ مدنظر به صورت میلادی اشاره شده و معادل آن به صورت هجری شمسی در درون کمانک ذکر شده است. با توجه به اینکه به موجب اصل ۱۷ قانون اساسی، تاریخ هجری شمسی و هجری قمری به عنوان تاریخ رسمی کشور شناخته شده اند؛ لذا تاریخ هجری شمسی می بایست در متن مصوبه بیاید و در صورت نیاز، به معادل میلادی آن در درون کمانک اشاره شود.

تبصره ۲ «ماده واحده» - نکته

مطابق تبصره ۲ «ماده واحده»، «رعایت اصل یک صد و سی و نهم (۱۳۹)

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران برای ارجاع هرگونه اختلاف به داوری در اجرای ماده (۲۵) کنوانسیون و رعایت اصل هفتاد و هفتم (۷۷) قانون یادشده برای هرگونه اصلاح کنوانسیون یا پیوست‌های آن در اجرای ماده (۲۶) کنوانسیون، الزامی است.»

اما مسئله‌ای که در این رابطه وجود دارد این است که علی‌رغم تصریح قانون‌گذار به لزوم رعایت اصول ۱۳۹ و ۷۷ قانون اساسی درخصوص ارجاع اختلافات به داوری (موضوع ماده (۲۵) کنوانسیون) و اصلاح کنوانسیون یا پیوست‌های آن (موضوع ماده (۲۶) کنوانسیون)، به موجب ماده (۳۲) این کنوانسیون، «هیچ‌گونه قید تحدید تعهدی را نمی‌توان در مورد این کنوانسیون در نظر گرفت.»

لذا با وجود این حکم در کنوانسیون حاضر، این نکته می‌تواند طرح شود که حق هرگونه شرط و تشریفات اضافی از جمهوری اسلامی ایران گرفته شده باشد و حق شرط مذکور در تبصره ماده واحده نیز بلااثر بوده و هیچ‌گونه اثری در سطح بین‌المللی بر آن بار نشود.

اما در این خصوص باید گفت به نظر می‌رسد همان‌گونه که درخصوص «لایحه تصویب تشریفات (پروتکل) حفاظت از دریای خزر در برابر آلودگی...» گفته شد، مطابق رویه و حقوق مربوط به معاهدات بین‌المللی در پیمان‌هایی که اعمال حق شرط منع شده است، در مواردی که یکی از طرفین نسبت به احکامی، حق شرط بگذارد، در صورتی که احکام مزبور جزء اساس معاهده مورد نظر نباشد، حکمی که موضوع حق شرط قرار گرفته است به طور کلی بین طرف معاهده‌ای که حق شرط گذاشته با سایر طرفین معاهده اجرا

نخواهد شد (نه اینکه به صورت ناقص و با حق شرط اعمال گردد).
اما در صورتی که حکم موضوع حق شرط، جزء اهداف و ارکان اصلی انعقاد معاهده باشد، در خصوص اعتبار اصل چنین معاهده‌ای به صورت کلی، محل اختلاف است و به اعتقاد برخی چنین معاهده‌ای مابین دولت شرط‌گذارنده و سایر طرفین معاهده فاقد اعتبار خواهد بود. لذا آنچه قدر متیقن به نظر می‌رسد این است که در چنین مواردی حکم موضوع حق شرط در ارتباط با کشور شرط‌گذارنده و سایر طرفین اساساً اجرا نخواهد شد.

تذکرات:

۱. در بند «۳» ماده (۸)، واژه «انتظارات» به اشتباه «انتظارت» نوشته شده است.
۲. در عبارت ذیل جزء «۲» بند «ب» ماده (۱۸)، حرف «در» در عبارت «در مدنظر داشته باشد» زائد است.
۳. در بخش دوم پیوست «ب»، جمله «اقداماتی که قرار است توسط اعضا باید اتخاذ شود اما محدود به موارد زیر نمی‌شود» سه مرتبه تکرار شده است که به نظر می‌رسد در همه آن‌ها، واژه «باید» زائد است.
۴. در بند «ج» پیوست «پ»، واژه «راهرهای» به واژه «راهردهای» اصلاح شود.

لایحه معاهده بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت ژاپن در زمینه انتقال محکومان به حبس

مقدمه

«لایحه معاهده بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت ژاپن در زمینه انتقال محکومان به حبس» که با هدف انتقال محکومان به کشور متبوعشان بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت ژاپن، در تاریخ ۱۳۹۴/۲/۲۹ اعلام وصول گردیده بود در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۵/۱۹ مجلس شورای اسلامی عیناً تصویب و در راستای اجرای اصل ۹۴ قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال گردید، در این گزارش به بررسی این مصوبه خواهیم پرداخت.

بررسی و تبیین

بند «۱» ماده (۱۵) - نکته

به موجب بند «۱» این ماده، «درخواست انتقال و اطلاعات و اسناد موضوع بند (۲) تا (۴) ماده (۵) و ماده (۷) به زبان طرفی که خطاب قرار گرفته است یا به زبان انگلیسی تنظیم خواهد شد.» حکم این ماده بدان معناست که دولت ژاپن می تواند درخواست انتقال و اطلاعات و اسناد اشاره شده را به زبان فارسی و یا انگلیسی به جمهوری اسلامی ایران بدهد و در مقابل نیز دولت ایران مکلف است درخواست انتقال و اطلاعات و اسناد موضوع این ماده را به زبان ژاپنی یا انگلیسی به دولت ژاپن ارائه دهد.

با مراجعه به اسناد و مدارک اشاره شده، مشاهده خواهد شد که این اسناد و اطلاعات طیف وسیعی را شامل می شود که مشتمل است بر: درخواست انتقال (موضوع بند «۲» ماده (۵))، اطلاعات مربوط به مشخصات شخصی محکوم و

شرح وقایعی که محکومیت براساس آن وضع شده است و همچنین ماهیت و طول مدت و تاریخ آغاز محکومیت (موضوع بند «۳» ماده (۵))، سند یا شرحی دال بر اینکه محکوم تبعه دولت اجراکننده حکم است (موضوع جزء «الف» بند «۱» ماده (۷))، تصویر حکم و قانون مستند صدور آن (موضوع جزء «الف» بند «۲» ماده (۷)) و... همه این اسناد و اطلاعات، جزء اسناد و مکاتبات رسمی به شمار می آیند که باتوجه به صراحت اصل ۱۵ قانون اساسی، باید به زبان و خط فارسی باشند.

البته ذکر این نکته لازم است که در موافقت‌نامه‌های بین‌المللی مشابه، مصادیقی یافت می‌شود که درخواست‌ها و یا مدارک ارسالی لزوماً به زبان فارسی نبوده و شورای نگهبان نیز چنین موافقت‌نامه‌هایی را از این حیث، مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی ندانسته است. از جمله این موارد می‌توان به ماده (۱۸) «قانون معاهده انتقال محکومان بین جمهوری اسلامی ایران و اوکراین»^(۱) - مصوب ۱۳۸۶، بند «۲» ماده (۹۷) «قانون موافقت‌نامه همکاری قضایی در زمینه‌های حقوقی، بازرگانی، کیفری، احوال شخصیه، استرداد مجرمان و انتقال محکومان به زندان و تصفیه ترکه‌ها بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عربی سوریه»^(۲) - مصوب ۱۳۸۱، بند «۱» ماده (۱۶) «قانون موافقت‌نامه استرداد

۱. ماده ۱۸ - طرفین در اجرای این معاهده از زبان رسمی خود استفاده خواهند نمود و ترجمه اسناد را به زبان طرف دیگر یا به زبان انگلیسی ارائه خواهند نمود. این ترجمه باید از سوی مترجم رسمی و یا مقام ذی‌ربط طرف درخواست‌کننده تأیید شود.

۲. ماده ۹۷ -

۱- کلیه مشکلاتی که در اجرای این موافقت‌نامه پیش آید پس از تبادل مشورت بین وزارت دادگستری دو کشور، از طریق سیاسی حل و فصل می‌گردد.

۲- کلیه درخواست‌ها و مدارک مورد درخواست اجرا در این موافقت‌نامه به زبان کشوری که از آن

مجرمان بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری هند»^(۱) - مصوب ۱۳۹۰، بند «۳» ماده (۶) «قانون موافقت‌نامه استرداد مجرمین بین جمهوری اسلامی ایران و امارات متحده عربی»^(۲) - مصوب ۱۳۸۹- و ماده (۱۹) «قانون موافقت‌نامه استرداد مجرمین بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری بلاروس»^(۳) - مصوب ۱۳۹۱- اشاره کرد که در آن‌ها الزامی جهت ارائه درخواست یا اسناد و مدارک به زبان فارسی وجود ندارد و شورای نگهبان نیز عدم مغایرت آن‌ها با قانون اساسی را اعلام کرده است.

→

درخواست اجرا شده تحریر می‌گردد، یا ترجمه آن که به گواهی مترجم رسمی رسیده باشد پیوست درخواست می‌شود.

۱. ماده ۱۶- اسناد و هزینه‌ها

۱- تمامی درخواست‌ها و اسناد استرداد به یکی از زبان‌های رسمی طرف درخواست‌کننده ارائه خواهد شد و ترجمه به زبان انگلیسی را همراه خواهد داشت. ...

۲. ماده ۶- درخواست استرداد و مدارک لازم

۱- تقاضای استرداد باید مکتوب و به همراه مدارک زیر باشد:

الف- ...

۲- تقاضای استرداد مجرم و مدارک همراه آن باید به امضای شخص مجاز و مهر رسمی مقام ذی‌صلاح طرف درخواست‌کننده برسد.

۳- تمام مدارک فوق‌الذکر باید به زبان طرف درخواست‌شونده یا به زبان انگلیسی ترجمه رسمی شود.

۳. ماده ۱۹- زبان‌ها

برای اهداف این موافقت‌نامه طرفین از زبان ملی خود به همراه ترجمه‌ای به زبان ملی طرف دیگر یا زبان انگلیسی استفاده خواهند نمود.

**لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل مورخ ۱۹۹۶
(۱۳۷۵) کنوانسیون پیشگیری از آلودگی دریایی ناشی از تخلیه
پسماند و سایر مواد مورخ ۱۹۷۲ (۱۳۵۱) به گونه اصلاح شده در
سال‌های ۲۰۰۶ (۱۳۸۵) و ۲۰۰۹ (۱۳۸۸)**

مقدمه

لایحه فوق که در تاریخ ۱۳۹۳/۶/۱۹ اعلام وصول و در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی عیناً تصویب گردیده بود، در راستای اجرای اصل ۹۴ قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شده است. در ادامه به بررسی این مصوبه خواهیم پرداخت.

بررسی و تبیین

تبصره «۳» - مغایرت با اصل ۱۳۹

مطابق تبصره «۳» ماده واحده، «ارجاع به داوری موضوع تشریفات (پروتکل) توسط دولت جمهوری اسلامی ایران، منوط به رعایت قوانین و مقررات مربوط است.»

در این خصوص به نظر می‌رسد منظور از «داوری موضوع پروتکل»، بندهای ماده (۱۶) این پروتکل است.

لیکن نکته‌ای که در خصوص این تبصره وجود دارد این است که تبصره مزبور صراحتاً به لزوم رعایت اصل ۱۳۹ قانون اساسی در ارجاع به داوری اشاره نکرده است. لذا در صورتی که عبارت «قوانین و مقررات مربوط» بدون هیچ گونه قیدی منصرف از رعایت اصل ۱۳۹ قانون اساسی باشد، تبصره مزبور رافع ایراد مغایرت ماده (۱۶) با اصل ۱۳۹ قانون اساسی نخواهد بود.

همچنین تبصره مذکور هیچ اشاره‌ای به لزوم رعایت قوانین و مقررات در خصوص صلح دعاوی ننموده است، درحالی که بند «۱» ماده (۱۶) به صراحت از مصالحه به عنوان یکی از طرق رفع اختلاف نام برده است، همچنین روش‌های مذکور در بند «۱» ماده (۲۸۷) کنوانسیون حقوق دریاها که در ماده (۱۶) پروتکل به آن ارجاع داده شده است، مشتمل است بر: (الف) دادگاه بین‌المللی حقوق دریاها تأسیس شده مطابق با پیوست VI؛ (ب) دیوان بین‌المللی دادگستری؛ (ج) یک دیوان داوری که مطابق با پیوست VII تشکیل شده است؛ (د) دیوان داوری ویژه که مطابق با پیوست VIII برای یک یا چند دسته از اختلافات مشخص شده در آن تشکیل شده است.

لذا باتوجه به اینکه مطابق ماده (۱۶) پروتکل، امکان رجوع به صلح دعاوی برای رفع اختلافات وجود دارد، این امر نیز باید مقید به رعایت اصل ۱۳۹ قانون اساسی گردد. بنابراین اطلاق بندهای «۱» و «۲» ماده (۱۶) از جهات فوق مغایر اصل ۱۳۹ قانون اساسی است.

ماده (۱) - مغایرت با اصل ۱۵

۱. در ردیف «۳» جزء «۲» بند «۴» ماده (۱)، استفاده از واژه بیگانه «کابل‌ها» مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است و لازم است از معادل فارسی آن (بافه) استفاده شود.

۲. در بند «۶» ماده (۱)، واژه «کرجی» معادل فارسی واژه «بارج» است؛ لذا باید واژه «کرجی» بیرون از کمانک و واژه «بارج» درون کمانک قرار گیرد و گرنه مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی است.

تذکرات

۱. در انتهای ردیف «۳» جزء «۲» بند «۴» ماده (۱)، حرف «و» زائد است و باید حذف شود.
۲. در بند «۲» ماده (۳)، عبارت «کسانی را» در خط سوم باید به عبارت «کسانی که» تغییر یابد.
۳. در بند «۳» ماده (۷)، عبارت «آب‌های داخلی دریایی داخلی» باید به عبارت «آب‌های داخلی دریایی» تغییر یابد.
۴. در جزء «۲» بند «۱» ماده (۹)، واژه «پسماند» باید به واژه «پسماندها» تغییر یابد.
۵. در ابتدای جزء «۷» بند «۱» پیوست ۱، واژه «اساساً» باید به قبل از واژه «حجیم» منتقل شود.
۹. در جزء «۱» بند «۱۱» پیوست ۲، علامت «؛» بعد از واژه «فیزیکی» و علامت «،» بعد از واژه «شیمیایی» زائد است.
۱۰. در ردیف «۲» بند «۲» ماده (۱) پیوست ۳، علامت «،» بعد از «پروتکل» زائد است و باید حذف شود.
۱۱. در انتهای بند «۲» ماده (۳) پیوست ۳، حرف «را» بعد از عبارت «داشته یا دارد» باید به بعد از واژه «سرداوری» منتقل شود.

لایحه تصویب اصلاحیه کنوانسیون بازل درباره کنترل انتقالات برون مرزی مواد زاید زیان بخش و دفع آن‌ها

مقدمه

لایحه فوق که در تاریخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۱ اعلام وصول و در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی عیناً تصویب گردیده، در راستای اجرای اصل ۹۴ قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شده است. در ادامه به بررسی این مصوبه خواهیم پرداخت.

بررسی و تبیین

درخصوص لایحه حاضر، ذکر این نکته لازم است که قانون اجازه عضویت جمهوری اسلامی ایران در «کنوانسیون بازل درباره کنترل انتقالات برون مرزی مواد زاید زیان بخش و دفع آن‌ها (مصوب ۱۹۸۹)» در تاریخ ۱۳۷۱/۶/۳۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

اصلاحیه کنوانسیون مذکور نیز در کنفرانس سال ۱۹۹۴ (۱۳۷۳) اعضای کنوانسیون به تصویب رسیده است و لایحه پیش رو، به منظور تصویب این اصلاحیه از تصویب مجلس شورای اسلامی گذشته است. باتوجه به بررسی‌های انجام شده، این مصوبه مغایرتی با قانون اساسی ندارد.

بند «پ» - تذکر

در الحاقیه شماره ۷، موضوع بند «پ» ماده واحده مصوبه، عبارت «(ا.ای.سی.دی)» باید به «(ا.ای.سی.دی)» تغییر یابد.

لایحه منشور سازمان همکاری اقتصادی هشت کشور در حال توسعه

مقدمه

«لایحه منشور سازمان همکاری اقتصادی هشت کشور در حال توسعه» که در تاریخ ۱۳۹۲/۱۰/۱۷ اعلام وصول گردیده بود، در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی تصویب و نزد شورای نگهبان ارسال گردید. در گزارش حاضر به بررسی این لایحه خواهیم پرداخت.

بررسی و تبیین

درخصوص مصوبه حاضر، ذکر این نکته لازم است که جمهوری اسلامی ایران به موجب «قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در گروه هشت کشور در حال توسعه (گروه دی-۸)» -مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱- که به تأیید شورای نگهبان رسیده به عضویت گروه مذکور درآمده است. لایحه حاضر نیز به منظور تسهیل همکاری‌های تجاری در میان هشت کشور عضو این گروه و با هدف رشد و توسعه هرچه بیشتر اقتصادی در میان کشورهای عضو، اقدام به تعیین ضوابط خاص تجاری نموده است.

نکته

در مقدمه و ماده (۲۷) این موافقت‌نامه، در مقام بیان تاریخ‌های موضوع این منشور، به تاریخ مدنظر به صورت میلادی اشاره شده و معادل آن به صورت هجری شمسی در درون کمانک بیان شده است. باتوجه به اینکه به موجب اصل ۱۷ قانون اساسی، تاریخ هجری شمسی و هجری قمری به عنوان تاریخ رسمی کشور شناخته شده‌اند؛ لذا تاریخ هجری شمسی می‌بایست در متن مصوبه و بیرون از کمانک بیاید و در صورت نیاز، به معادل میلادی آن در درون کمانک اشاره شود.

لایحه موافقتنامه همکاری در خصوص آب‌وهواشناسی دریای خزر

مقدمه

«لایحه موافقتنامه همکاری در خصوص آب‌وهواشناسی دریای خزر» که در تاریخ ۱۳۹۴/۲/۱ اعلام‌وصول گردیده بود نهایتاً در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی تصویب و در راستای اجرای اصل ۹۴ قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال گردید.

بررسی و تبیین

لایحه فوق با هدف ایجاد و توسعه سامانه یکپارچه منطقه‌ای برای دستیابی به اطلاعات وضعیت دریای خزر و تبادل آن به منظور تأمین ایمنی حیات و توسعه پایدار فعالیت‌های اقتصادی در دریا، به تصویب رسیده است.

مصوبه حاضر با توجه به حکم مذکور در تبصره ماده واحده مبنی بر لزوم رعایت اصول ۱۳۹ و ۷۷ قانون اساسی در اجرای مواد (۸)، (۹)، (۱۰) و (۱۴) فاقد ایراد به نظر می‌رسد.

طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمین حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش

مقدمه

قانون «تعیین تکلیف استخدامی معلمین حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش» در تاریخ ۱۳۸۸/۷/۱۵ پس از رفع ایرادات شورای نگهبان، به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و پس از آن چند بار مورد اصلاح قرار گرفت. مصوبه جدید مشتمل بر الحاق یک تبصره به ماده (۱۷) این قانون، در تاریخ ۱۳۹۴/۵/۲۸ به تصویب مجلس رسید و در راستای اجرای اصل ۹۴ قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال گردید.

بررسی و تبیین

پیش از آنکه به بررسی مصوبه حاضر پرداخته شود، ذکر این نکته لازم است که ماده (۱۷)^(۱) قانون پیش گفته و تبصره‌های آن درصدد بیان شرایط و ملاک

۱. ماده (۱۷): «افرادی که از سال ۱۳۷۹ به بعد به صورت حق التدریس و یا از طریق شرکت‌های خدماتی با وزارت آموزش و پرورش همکاری آموزشی داشته‌اند و یا در نهضت سوادآموزی به صورت آموزشیار خدمت نموده‌اند و خدمت و همکاری آن‌ها مستمر نبوده است در صورت صدور مجوز استخدام به روش زیر در اولویت استخدام قرار می‌گیرند:

الف- کسب حد نصاب لازم در آزمون استخدامی که توسط وزارت آموزش و پرورش برگزار می‌شود، این حد نصاب توسط وزارت آموزش و پرورش تعیین می‌گردد.

ب- در صورت کسب حد نصاب بند (الف) تا پنج امتیاز به ازای هر سال خدمت آموزشی یا همکاری آموزشی در وزارت آموزش و پرورش یا نهضت سوادآموزی و حداکثر سی امتیاز در صورت تأیید خدمت یا همکاری به تشخیص آموزش و پرورش محاسبه می‌شود.

ج- نتیجه آزمون استخدامی حداکثر هفتاد امتیاز است و حداکثر امتیاز به بالاترین نمره در آزمون استخدامی تعلق می‌گیرد.

د- در صورت داشتن حد نصاب بند (الف) مجموع امتیازات بندهای (ب) و (ج) مبنای اولویت‌بندی

اولویت استخدام اشخاصی است که به صورت حق‌التدریس و یا از طریق شرکت‌های خدماتی و یا به صورت آموزشیار با وزارت آموزش و پرورش همکاری آموزشی داشته‌اند. تبصره «۹»^(۱) این ماده نیز در رابطه با تکلیف وزرات آموزش و پرورش در استخدام مربیان پیش‌دبستانی و نیروهای خرید خدمت آموزشی و ملاک اولویت آن‌ها در استخدام است. از سوی دیگر براساس ماده (۸) این قانون، به‌کارگیری نیروهای حق‌التدریس جدید در این وزارتخانه ممنوع شده است.

مصوبه مورد بحث، در قالب الحاق یک تبصره به ذیل ماده (۱۷)، درصدد بیان تکلیف وزارت آموزش و پرورش در به‌کارگیری بخشی از مربیان پیش‌دبستانی و نیروهای خرید خدمات آموزشی به صورت حق‌التدریس است. اما درخصوص اینکه تکلیف مزبور ناظر به رعایت شرط مقرر در این ماده واحد جهت به‌کارگیری نیروی حق‌التدریسی بوده و یا مربوط به اصل به‌کارگیری این افراد به صورت حق‌التدریسی است، دو برداشت متصور است؛

→

برای استخدام افراد مذکور در این ماده است.»
۱. تبصره «۹» ماده (۱۷): «وزارت آموزش و پرورش موظف است در اجرای تبصره (۲) ماده (۵۱) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۵ و بند (ج) ماده (۲۴) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون حداکثر ظرف دو سال کلیه مربیان پیش‌دبستانی و نیروهای خرید خدمت آموزشی خود را که با آموزش و پرورش همکاری داشته‌اند از طریق برگزاری آزمون و با در نظر گرفتن شرایط مندرج در مواد (۲) و (۳) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۸۸/۷/۱۵ و اصلاحات بعدی آن، مدرک و رشته تحصیلی، جنسیت، نیاز منطقه‌ای و سنوات همکاری با آموزش و پرورش در اولویت استخدام قرار دهد. در مورد مربیان پیش‌دبستانی مطابق روال قبل اعم از سیاست‌گذاری، نظارت، صدور مجوز و تدوین محتوا عمل نماید.»

اول اینکه تکلیف آموزش و پرورش در به‌کارگیری این افراد تنها ناظر به رعایت یک شرط (مربی پیش‌دبستانی و نیروهای خرید خدمات آموزشی که قبل از تصویب قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف... با آموزش و پرورش همکاری داشته‌اند) جهت به‌کارگیری نیروهای حق‌التدریسی است و به‌تبع، این تکلیف در صورتی خواهد بود که آموزش و پرورش قصد به‌کارگیری نیروی حق‌التدریسی داشته باشد.

اما مطابق برداشت دوم، براساس این مصوبه وزارت آموزش و پرورش مکلف به به‌کارگیری نیروهای مذکور به صورت حق‌التدریسی بوده و تکلیف مقرر ناظر به اصل به‌کارگیری این افراد است و نه رعایت شرط مذکور.

در این خصوص به نظر می‌رسد با توجه به مشروح مذاکرات مجلس مبنی بر مخالفت با تصریح به اعطای اختیار به آموزش و پرورش در به‌کارگیری این افراد، برداشت دوم موجه‌تر باشد و فرض مجلس شورای اسلامی بر تکلیف وزارت آموزش و پرورش در به‌کارگیری چنین افرادی به صورت حق‌التدریسی است و از همین رو در ذیل ماده واحده به نحوه تأمین بار مالی ناشی از این حکم پرداخته شده است؛ چراکه در غیر این صورت نیازی به پیش‌بینی تأمین بار مالی نبود و حکم مذکور صرفاً بیان شرطی جهت به‌کارگیری افراد به صورت حق‌التدریس تلقی می‌گردد. بنابراین مطابق برداشت دوم بار مالی این قانون محرز است. بر همین اساس، ذیل ماده واحده در مقام بیان نحوه تأمین آن مقرر داشته «بار مالی ناشی از تصویب این قانون، در حد سقف حق‌التدریس سالانه و از محل حق‌التدریس پرداختی به کارکنان رسمی و خروج بازنشستگان آموزش و پرورش تأمین می‌شود.»

اما در خصوص اینکه محل مذکور تأمین‌کننده بار مالی ناشی از این مصوبه خواهد بود یا خیر باید گفت که قید «در حد سقف حق‌التدریس سالانه» واجد ابهام است. با این توضیح که دو احتمال در رابطه با این قید متصور است. احتمال نخست اینکه منظور از عبارت مذکور این است که سقف به‌کارگیری نیروهای موضوع این ماده واحده صرفاً در همان حدی خواهد بود که هم‌اکنون نیروی حق‌التدریس گرفته می‌شود. به‌عنوان مثال اگر سقف حق‌التدریس سالانه موردنیاز این وزارتخانه، ۱۰/۰۰۰ ساعت باشد که تاکنون از طریق کارکنان رسمی تأمین می‌شده است، در این فرض، منظور از عبارت ذیل ماده واحده این است که این نیاز تا همان سقف ۱۰/۰۰۰ ساعت از طریق مربیان پیش‌دبستانی و نیروهای خرید خدمات آموزشی (یا به‌صورت مجزا و یا در کنار کارکنان رسمی) تأمین گردد.

اما مطابق احتمال دوم، منظور از این قید آن است که حد به‌کارگیری این نیروها به همان میزانی خواهد بود که هم‌اکنون برای نیروهای حق‌التدریس در نظر گرفته شده است. به‌عنوان مثال اگر ۱۰/۰۰۰ ساعت سقف حق‌التدریس سالانه که از طریق کارکنان رسمی تأمین می‌شود وجود داشته باشد، به همان میزان یعنی تا ۱۰/۰۰۰ ساعت دیگر، از طریق مربیان پیش‌دبستانی و نیروهای خرید خدمات آموزشی جهت حق‌التدریس اختصاص داده می‌شود.

بر این اساس، در فرض اول با توجه به نحوه تأمین و جبران بار مالی مذکور، (فارغ از ایجاد هزینه‌های دیگر نظیر پرداخت حق بیمه سهم کارفرما از سوی آموزش و پرورش) مصوبه حاضر از این حیث واجد بار مالی جدیدی نیست؛ چراکه در واقع، محلی که از قبل نیز وجود داشته، از طریق جدید (با

به‌کارگیری مربیان پیش‌دبستانی و نیروهای خرید خدمات آموزشی) مورد استفاده قرار می‌گیرد و همان اعتباری که بابت حق‌التدریس به کارکنان رسمی اختصاص داده شده بود، به مربیان پیش‌دبستانی و نیروهای خرید خدمات آموزشی اختصاص می‌یابد. اما در فرض دوم، نحوه جبران بار مالی پیش‌بینی‌شده، طریق تأمین هزینه جدید محسوب نمی‌گردد؛ زیرا محلی که برای این منظور در نظر گرفته شده است، تا پیش از این مصوبه جهت تأمین اعتبار (به‌عنوان مثال ۱۰/۰۰۰ ساعت) حق‌التدریس اختصاص می‌یافت و حال براساس مصوبه جدید، باید برای تأمین اعتبار ۲۰/۰۰۰ ساعت حق‌التدریس اختصاص یابد. در این رابطه به‌نظر می‌رسد که این احتمال صحیح‌تر باشد و همین برداشت در نامه رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به شماره ۱۰۲۰۷۴ مورخ ۱۳۹۴/۶/۲ نیز مشاهده می‌شود.

مطابق نامه مذکور، اعتبار موردنیاز برای اجرای مصوبه حاضر می‌بایست از محل اعتبار ردیف ۱۲۷۵۰۳ (وزارت آموزش و پرورش - ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها) تأمین شود. اعتبار این ردیف در سال جاری ۲۲۸۳۰۰ میلیارد ریال است که ۲۱۱۰۰۰ میلیارد ریال آن پرداخت حقوق و مزایای کارکنان رسمی و پیمانی است و از محل باقی‌مانده این مبلغ، یعنی ۱۷۳۰۰ میلیارد ریال از محل اعتبار «سایر هزینه‌ها»، اقلام اجتناب‌ناپذیری از قبیل حقوق کارکنان قراردادی، حقوق سرباز معلم، اضافه‌کار کارکنان و هزینه‌های اداری و همچنین حق‌التدریس باید پرداخت گردد.

همچنین بودجه سال جاری ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها به دلیل وجود مطالبات اجتناب‌ناپذیر (نظیر باقی‌مانده پاداش پایان‌خدمت بازنشستگان،

اجرای طرح رتبه‌بندی معلمان و...) با کسری اعتبار روبروست.

این درحالی است که براساس آمار وزارت آموزش و پرورش (مندرج در نامه رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور) قبل از تاریخ ۱۳۹۱/۷/۲۶ حدود ۱۲۰۰۰ مربی پیش از دبستان و ۴۰۰۰ نیروی خرید خدمات آموزشی در آموزش و پرورش مشغول به کار بوده‌اند و چنانچه از این تعداد تنها ۱۰۰۰۰ نفر واجد شرایط مذکور در مصوبه باشند و در هفته تنها ده ساعت تدریس نمایند، بار مالی اجرای این مصوبه در شش ماهه دوم سال جاری حداقل ۳۰۰ میلیارد ریال خواهد بود که باتوجه به توضیحات پیش‌گفته، بودجه سال جاری توان تأمین آن را نخواهد داشت.

فارغ از نکات فوق، محل دیگر پیش‌بینی شده جهت تأمین بار مالی ناشی از این مصوبه نیز درخور تأمل است؛ چراکه «محل خروج بازنشستگان آموزش و پرورش» نمی‌تواند محل جدیدی محسوب گردد و پیش‌بینی بودجه آموزش و پرورش در قوانین بودجه‌های سنواتی با در نظر گرفتن چنین مواردی (بازنشسته شدن برخی کارکنان) خواهد بود و لذا این موارد نمی‌تواند به‌عنوان مازاد بودجه مطرح گردد تا محل هزینه جدید محسوب شوند.

این نکته در نامه رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور نیز بدین صورت مورد تأکید قرار گرفته است که «اعتبار ... ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها همه‌ساله براساس طراز نیروی انسانی (پیش‌بینی نیروی یک‌ساله با اضافه کردن استخدام جدید و کاهش نیروهای خروجی) پیش‌بینی می‌شود، این کاهش تأثیری بر صرفه‌جویی اعتبار در این بخش نخواهد داشت.»

مسئله دیگری که می‌تواند نسبت به این مصوبه طرح شود و در نامه رئیس

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور نیز بدان اشاره شده است، عدم توجه و تا حدودی مغایرت مصوبه حاضر با سیاست‌های کلی نظام درخصوص ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش کشور است. مطابق بخشی از این سیاست‌ها «بازنگری در شیوه‌های جذب، تربیت، نگهداشت و به‌کارگیری بهینه نیروی انسانی موردنیاز آموزش و پرورش و بسترسازی برای جذب معلمان کارآمد و دارای شایستگی‌های لازم آموزشی، تربیتی و اخلاقی بعد از گذراندن دوره مهارتی» (بند ۲-۳) مورد تأکید قرار گرفته است؛ لذا مصوبه حاضر که فارغ از همه این موارد وزارت آموزش و پرورش را مکلف به جذب و به‌کارگیری نیروی انسانی نموده است می‌تواند تا حدودی بی‌توجه به این سیاست‌ها محسوب گردد.

ذکر این نکته لازم است که براساس رویه جاری که طی سالیان متمادی در وزارت آموزش و پرورش حاکم بوده است، به‌کارگیری نیروهای حق‌التدریس در این وزارتخانه، به مرور و از لحاظ اجتماعی، این وزارتخانه را تحت فشارهای مختلف از سوی این اشخاص قرار داده و در نهایت با توجه به بعد رسانه‌ای و دیگر ابعاد موضوع، این وزارتخانه را مجبور به استخدام این اشخاص (بنا بر الزام مصوبه مجلس یا اموری دیگر) می‌نماید.^(۱)

۱. این مصوبه، خود مؤیدی بر این ادعاست؛ زیرا با وجود ممنوع شدن به‌کارگیری نیروهای حق‌التدریس در وزارت آموزش و پرورش به موجب ماده (۸) قانون مذکور، مصوبه مورد بحث با تخصیص آن، این وزارتخانه را مجدداً مکلف به استفاده از نیروهای حق‌التدریس نموده است. حتی قید انتهایی این ماده واحده مبنی بر اینکه «به‌کارگیری این نیروها الزامی برای استخدام نمی‌باشد»، نیز لزوماً از این امر جلوگیری نمی‌کند؛ زیرا ممکن است همین مقرر نیز در سال‌های آتی، به موجب مصوبه‌ای دیگر، تخصیص زده شود!

امام خمینی (ره):

و از شورایی محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل مابقی آینده، که با کمال دقت و قدرت و ظرافت اسلامی و ملی خود رایانها و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند.

(سخن امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سپهبد قزنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲

صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۳۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir